GŁOS SZKOŁY

ORGAN PRASOWY SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 2

im. Marii Skłodowskiej – Curie w Plewiskach

wydanie specjalne maj 2021

“WITAJ MAJ, TRZECI MAJ U POLAKÓW BŁOGI RAJ”

Pierwszy rozbiór Polski w 1772 roku wstrząsnął częścią światłego społeczeństwa polskiego. Młody król Stanisław August Poniatowski uwikłany w towarzysko - polityczny układ z carycą Katarzyną Wielką starał się za wszelką cenę ocalić swoje państwo. Związał się z kręgami postępowej szlachty, naukowcami, myślicielami, którzy byli mu podporą w trudach reformowania kraju. Reformowanie Rzeczypospolitej przerosłoby niejednego, dużo potężniejszego potężniejszego władcę. Warcholstwo, lenistwo i przekupność szlachty były nie lada przeszkodą. Interesowność magnaterii również utrudniała wszelkie poczynania króla.

Powyżej: Marcello Bacciarelli ; Stanisław August Poniatowski

Panowanie Stanisława Augusta Poniatowskiego przypada na dobę Oświecenia, okres potęgi rozumu i narodzin monarchii oświeconych w Europie. Monarchii, w których władcy mieli absolutne poparcie poddanych, rozumiejących nawet zwiększenia obciążeń podatkowych. Takimi państwami byli nasi zaborcy: Austria, Prusy i Rosja. Tymczasem Polacy zdawali się nie dostrzegać potrzeby naprawy kraju i umocnienia władzy monarszej. Nieliczni, zgromadzeni wokół króla starali się przekuć idee oświecenia w czyny. Reformowano oświatę, wojsko, gospodarkę, kwitła nauka i kultura. Przeciwnicy króla zdawali się tego nie dostrzegać, mając za nic jego starania. Reformy dostrzegała za to caryca Katarzyna i zaczynała się ich obawiać. Ostatnią rzeczą jakiej pragnęli nasi sąsiedzi to silna zreformowana Rzeczpospolita. Utworzenie Szkoły Rycerskiej, zwiększenie liczby armii, Komisji Edukacji Narodowej czy też Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych to tylko jedne z wielu działań naprawczych. W 1788 roku nadszedł czas reform wielkiego kalibru. W tym też roku rozpoczął swe obrady sejm zwany Sejmem Wielkim lub Sejmem Czteroletnim, ponieważ trwał do 1792 roku. Sejm obradował pod laskami marszałków: Stanisława Małachowskiego i Kazimierza Nestora Sapiehy.

Podczas sejmu ścierały się między sobą trzy obozy polityczne:

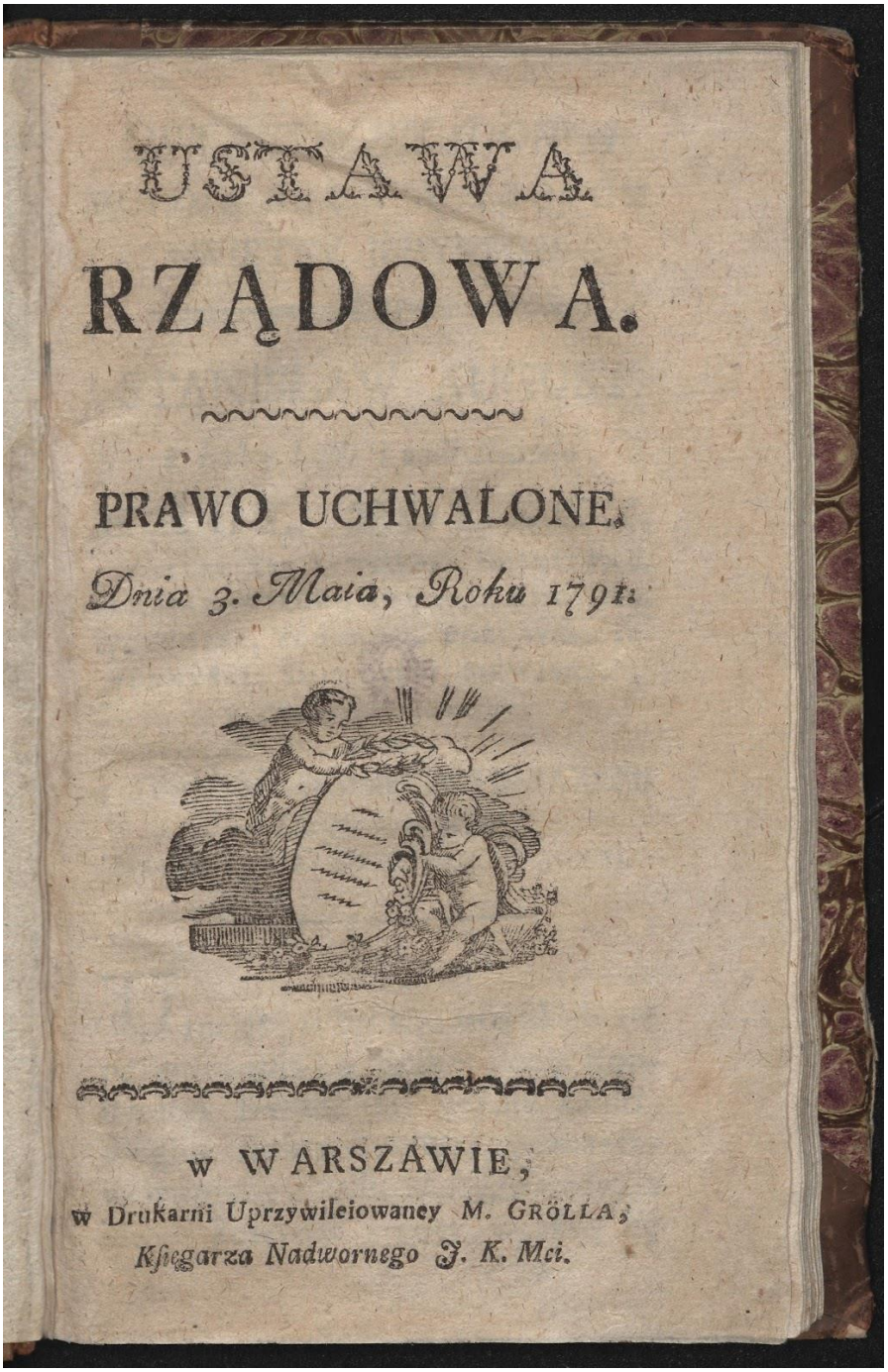
- obóz hetmański – na jego czele stali magnaci: Franciszek Ksawery Branicki, Szczęsny Potocki i Seweryn Rzewuski. Chcieli utrzymania dotychczasowego porządku i byli przeciwni jakimkolwiek reformom. Mieli poparcie ambasadora Rosji.
- obóz dworski – było skupione wokół króla. Na jego czele stał prymas Michał Poniatowski oraz kanclerz Jacek Małachowski. Dążyli do przeprowadzenia reform w oparciu o Rosję, pragnęli umocnienia władzy wykonawczej królewskiej.
- obóz patriotyczny – na jego czele stanęli Stanisław Małachowski, Stanisław i Ignacy Potoccy, Adam Czartoryski i Hugo Kołłątaj. Obóz ten opowiadał się za reformami, unowocześnieniem państwa, uniezależnieniem od Rosji. Uważał, że uda się przeprowadzić reformy przy pomocy Prus.

Kazimierz Wojniakowski : Uchwalenie Konstytucji 3 Maja

W trakcie obrad uchwalono Konstytucję 3 Maja, pierwszą ustawę zasadniczą w Europie i drugą na świecie (po konstytucji amerykańskiej z 1787 roku). Faktycznymi twórcami konstytucji byli: Stanisław August Poniatowski, Roman Ignacy Franciszek Potocki i Hugo Kołłątaj.
Konstytucja zmieniła ustrój państwa na monarchię dziedziczną, ograniczyła znacząco demokrację szlachecką, odbierając prawo głosu i decyzji w sprawach państwa szlachcie nieposiadającej ziemi (gołocie), wprowadziła częściowe zrównanie praw osobistych mieszczan i szlachty oraz stawiała chłopów pod ochroną państwa, w ten sposób łagodząc nadużycia pańszczyzny. Konstytucja formalnie zniosła liberum veto.

Poniżej: Pierwsza strona Konstytucji 3 Maja i słowo wstępne. Wyd.oryg.

USTAWA
RZĄDOWA.
PRAWO UCHWALONE,
Dnia 3. Maia, Roku 1791.
W WARSZAWIE,
w Drukarni Uprzywileiowaney M. GRÖLLA,
Xięgarza Nadwornego J. K. Mci.

Z uchwaleniem konstytucji wiąże się anegdota: Gdy spierano się w sprawie ostatecznego kształtu ustawy rządowej i o mało nie doszło do jej uchwalenia, król w ferworze dyskusji podniósł rękę chcąc zabrać głos. Obradujący uznali ten gest opacznie, za zgodę króla na uchwalenie. W ten oto sposób król przyspieszył bieg spraw i Polacy otrzymali tak ważny dla nich dokument.
Po uchwaleniu konstytucji obradujący, niosąc na rękach marszałka Małachowskiego udali się do kościoła św. Jana aby podziękować za owocne obrady , zakończone w tak szczęśliwy sposób.

Jan Matejko: Konstytucja 3 Maja 1791

Linki dla zainteresowanych:

https://www.youtube.com/watch?v=-GBAolHelHs

https://www.youtube.com/watch?v=wCsmTBkxy5I

https://www.youtube.com/watch?v=li0PaIw-IHg

https://www.youtube.com/watch?v=li0PaIw-IHg

Mazurek 3 Maja:

https://www.youtube.com/watch?v=xmp5RpE03Bk

https://www.youtube.com/watch?v=BJd6RwtO2jI

https://www.youtube.com/watch?v=Ho3TXIgupAg

REDAKCJA: Dorota Nowak- Włodarczyk (opiekun gazety, korekta, autor),
Beata Koczorowska (oprawa graficzna)